

EGYENLŐSÉG.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Budapest, V. kerület, fürdő-uteza 4. sz.
a havá minden küldemény intézendő.

TÁRSADALMI HETILAP.

SZERKESZTI
BOGDÁNYI MÓR.

Előfizetési feltételek:
Egész évre házhoz küldve . . . 8 trt
Félévre 4 »
Negyedévre 2 »
Egyes szám ára 16 kr.

Az Egyenlőség megjelenik minden vasárnap.

Mokry.

A kir. Kuria f. hó 23-án Mokry Barnabás, borsodmegyei csendbiztos bűnügyében oly határozatot hozott, melynek sulya nemcsak a vádlott egyéniségére, hanem egy egész rendszerre nehezedik, arra a bizonyos régi rendszerre, mely a derest és botot a legpraktikusabb vallatási eszköznek tekinti.

Nem kevés megnyugvással konstatáljuk azon tényt, hogy a hozott határozat nagy horderejét a hazai sajtó kellőleg méltányolja, és hogy legtekintélyesebb napilapjaink, mint péld. a Nemzet és a Pester Lloyd vezérczikkekben méltatták azon körülményt, hogy sem az alsó bíróság, sem a kir. tábla nem fogták fel kellőleg azt, hogy egy hivatalos közeg részéről elkövetett torturázást a törvény teljes szigorával kell sujtani, — ha csak a jogállamok sorából nem akarjuk kitöröltetni Magyarország nevét.

A kir. Kuria Mokryt, kit a miskolci törvényszék hajmeresztő ténykedése daczára teljesen felmentett, és kit a kir. tábla 28 napi vizsgálati fogságának beszámításával csak két havi fogságra ítélte, a büntető törvénykönyv 477. és illetőleg 301. §§. alapján hivatalos hatalommal való visszaélésben és súlyos testi sértés vétségében találván bűnösnek, két és fél évi börtönrre ítélte.

Valóban ép oly megdöbentő, mint lesújtó, hogy csak a kir. Kuria méltatta kellőleg ezen bűneset nagy jelentőségét, mert azt mutatja, hogy sem a közönség, sem az alantas bíróságok nem birnak sem a magasabb kultúra igényeinek, sem a jogállam követelményeinek mérlegelésében kellő érzékkel.

Nem csodálkozhatunk azután ily viszonyok között, ha a nemzet lelkiismerete fel nem háborodik ilyen esetek felmerülésénél, és ha a közvélemény nyugodtan napirendre tér oly események felett, melyek másutt általános megbotránkozást keltenének s a harag és szégyen pirját szöktetnék a figyelő arczába.

A közvélemény reá van szorulva arra, hogy bizonyos irányban vezetessék, a nemzet arra, hogy neveltessék.

Ha azok, kiket az állam saját autoritásának megóvásával biz meg, ha azok, kiknek példát kellene adni, visszaélnék azon hatalommal, melyet az állam kezeikbe rakott le, és ha ezen felül a nemzet becsülete és jó hírneve ellen elkövetett ilyes merényletek büntetlenül maradnak, vagy kellőleg nem büntetnek azok részéről, kiknek kezébe van letéve a hajthatlan igazság kiszolgáltatásának magasztos hivatása, szóval ha azok, kik példát adni vannak hivatva, szemet hunynak a jogállam legkezedtelegesebb követelményeinek megsértése előtt: akkor az alvó nemzeti lelkiismeret fel nem ébredhet, az ébredező pedig ismét elalszik.

És ily szempontból kétszeres megnyugvással vettük a Kuria határozatát és azon nagy fontosságot, melyet a sajtó ezen ügynek tulajdonított, mert a közvélemény felvillanyozását várjuk ezen határozattól.

Csak egyben, fájdalom, nem érthetünk egyet a Nemzettel!

A nevezett lap szerint ugyanis »e szomorú dologban az a vigasztaló, hogy a kulturhistóriai háttér a múlté, a történelemé, és nem a jelené.«

Igaz, hogy Mokry esete évek előtt történt, de a mi a kulturhistóriai háttérrel illeti, hát bizony az nem a múlté, de még nem is a félmúlté, hanem a jelené, és ki tudja, — oh utinam falsus vates sim — nem-e a jövőé!

De ne konjugáljunk! hanem mondjuk ki nyiltan, hogy Recski Bandiról akarunk szólni, kinek ténykedését a tiszta-eszlári ügy vizsgálata körül talán a Nemzet sem lesz hajlandó a régi mithoszok korába visszadatálni, hanem talán annál is inkább a jelen kulturhistóriai háttérének elismerni, mert ezen csendbiztos szereplése csak ezelőtt egy évvel vonta magára a figyelmet, és sem a sajtó, sem bíróságaink eddig abszolute nem tettek semmit sem a Mokryénál még tán hajmeresztőbb kinzások megtorlására.

Miért nem vezérczikkezik a szabadelvű sajtó a Recskiesetről?

Miért nem ütközik meg a közvélemény a keserü-vizzel vallató nyiregyházi Mokry viselt dolgain?

Vagy talán a vegyes ember-lófuttatáson, mely tudvalevőleg az eszlári vádlottak és a csendbiztos lóközögek közt rendeztetett, a közvélemény azért nem ütközött meg, mert a távlovaglások most a sport kedvelt nemeihez tartoznak?

De beszéljünk komolyan! A Kuria elítélte Mokryt! A Nemzet és Pester Lloyd irtak szép vezérczikkeket és ezzel, ugy látszik, már is vége mindennek.

Mert hisz még csak eszébe sem jut senkinek a nagyon közel fekvő analogia, mely Mokry és Recski Bandi esete közt fennáll.

Pedig jó volna biróilag is megállapítani ez analogiát, mely esetben Mokry ur a szabolicsmegyei csendbiztos társaságában búslakodhatnék a »régi jó idők« letünthe fölött.

De a legfőbb törvényszék eddig csak Mokryt ítélte el, a sakterkinzók pedig szabadon járnak és az igazságszolgáltatás a félrevezetett közvélemény, a megsértett jogrend orvoslására nem tesz semmit.

Dr. Pauler Tivadar ur a »be nem avatkozási politika« kényelmes paripáján ül és szerénykedik. Nem akarja magát előtérbe tolni, akár az akadémia alelnökségéről van szó, akár pedig Magyarország jogszolgáltatásának hírnevéről.

Reméljük, hogy dr. Pauler ur nyugalomvágya daczára a Kuria szóban forgó ítélete meg fogja értetni Nyiregyházan is azt, hogy oly tények, melyek miatt Recski Bandi vádoltatik, ha nem tétetnek birói vizsgálat tárgyává, a magyar igazságszolgáltatásba helyezett bizalmat nem csak a külföld előtt, hanem itt a hazában is teljesen megingatják.

Ifj. dr. Neumann Sándor.

Cherchez la femme.

— Második közlemény. —

Egy előbbi cikkben rámutattam, hogy a különböző vallásfelekezeti közti feszült viszony, valamint a köztük rendszeren előítéletekből kifejlődött surlódások első sorban a

nő rováására irandók, egyuttal ennek egyik indokául a nő túlbuzgóságából származott ballépések, mert amannál az ethikai mozzanatis teljesen hiányzik.

S mégis úgy találjuk, hogy az új kor sokkal nagyobb számban felmutathatja az olyan nőket, kik könnyű szerrel túlteszik magukat a megszokott vallásosságon, mint olyanokat, kik az ódon és kárhozatos szokásokat elhagyni hajlandók volnának.

És ezen, a gondolkodás kényelméből származott álkonzervativizmus sokkal nehezebb bajt hozott az emberi nemre, mint a vallási túlbuzgóság.

Igaz ugyan, hogy sokkal kényelmesebb régi megszokott ösvényen haladni, mint új utat törni; tagadhatatlan továbbá, hogy az uttörés nehéz munkájára nem a gyenge nő, hanem az erős férfi van hivatva; az is áll, hogy hasonló terhet, különösen ha jelentékeny akaratszilárdságot, s talán lelki küzdelmet is igényel, rendes körülmények közt női vállakra rakni nem lehet.

Ámde a nő mindamellett sem menthető fel az ép esztelt terhes munka alól, mert oly feladatról van szó, melyet egyedül a nő képes megoldani.

Az atya a mindennapi élet ezer bajai és fáradalmi közt a legritkább esetben rendelkezik annyi szabad idővel és lelki nyugalommal, hogy gyermekének nevelését hatályosan ellenőrizhetné, sőt az esetre, ha módjában állana is gyermekének szellemi élete felett szorgalmasabban őrködni, működése a dolog természete szerint csak az első iskola-nappal veheti kezdetét. Ekkor azonban nem ritkán a gyermek szive és kedélye káros befolyások által annyira megmérgeztettek és bemélyeztettek, hogy ez irányban a leggondosabb fáradozások teljes eredményt elérni többé képesek nem lesznek.

Mert a gyermek nevelése — jelesül a sziv és kedély művelését értve — nem az első iskolánappal, hanem az első lehellettel kezdődik. Sőt azon korszak, mely az utóbbi időpont és az első iskolánappal között fekszik, nevelésügyi szempontból sokkal becsesebb és fontosabb az iskolaéveknél s itt egy napon többet lehet

Mert okvetlenül szükséges, hogy a világnézletek szüntelen hullámzásai és áramlatai közt legyenek egyes eszmék, melyek minden cselekménynek megállandósított és elmozdíthatatlan támpontjai gyanánt szolgáljanak. Alig szükséges kiemelni, hogy csak olyan eszmék tarthatnak számot arra, hogy józan gondolkodású ember hozzájuk ragaszkodni fog, melyek az igazság és erkölcs követelményeinek megfelelnek.

S csak azon emberről mondhatjuk, hogy konzervatív, a ki beható gondolkodás folytán nyert meggyőződésből ragaszkodik hasonló eszmékhez, jóllehet ez utóbbiak tán kivihetőség vagy czélszerűség tekintetéből merőn tévesek.

De van egy bizonyos neme az ugynevezett konzervativizmusnak, mely eme tartalmas megnevezést meg nem érdemli, mert nem a gondolkodásból fejlődött meggyőződés eredménye, hanem ép ellenkezőleg, a gondolkodási tunyaság szüleménye.

Sajnálattal kell kiemelnem, hogy eme álkonzervativizmus az, melyet a gyermeknevelés terén oly gyakran a nőben találunk. Pedig az ezen álkonzervativizmusból elkövetett hibák sokkal kárhozatosabbak, mint a vallási

TÁRCSA.

Egyenjogusítás nálunk és máshol.

XVII.

Mai czikkemet egy kis utólagos kiegészítéssel kell kezdenem. Midőn t. i. az olaszországi főrangú zsidó családkról szoltam az utolsó előtti czikkben, tévedésből kimaradt egy odavaló grófi hitsorsosunk, ki legkevésbé érdemelne meg, hogy e czikknek keretéből teljesen kihagyjam. Ez Mondolfo gróf.

Gróf Sebastiano Mondolfo trieszti származású. A Mondolfo család ott a legerősebb patriczius családok egyike, s Spanyolországból származott oda. Azonban csak Sebestyén gróf családja viseli a grófi czímet. (Egy kiváló Mondolfo-ról külön fogok szólni, ha röviden érintendem majd Egyiptomot). Mondolfo Sebestyén már fiatal korában tette át lakását Milanóba, s elévülhetetlen érdemeket szerzett magának a felső-olaszországi vasuti hálózat (tudvalevőleg a legsűrűbbek és egyszersmind a legvirágzóbbak egyikének) létesítése körül. Azonfelül igazán nagyuri bőkezűsége és jótékonyága által tette magát ismeretessé. Mindezen érdemek folytán Viktor Emánuel király őt már 1864-ben emelte a családjában örökös grófi rangra, s Corinaldi gróf után ő volt az első hitsorsosunk Olaszországban, ki a kilencz águ koronát a »Re Galantuomo«-tól kapta.

S ha már az utólagos pótlásokat kezdtem, meg kell még azt is jegyezmem, hogy a franciaországi zsidó arisztokráciáról szóló adataim közt már fölemlített báró Leonino család egy szintén bárói ága Olaszországban is él. Nevezetesen a báró Leonino Dávid-é Genuában, ki szintén 1864-ben kapta ama rangot (Dávid báró nagy tekintélynek örvendő bankház tulajdonosa Kolumbusz szülővárosában.)

S most áttérek mai czikkem tulajdonképeni tárgyára: a tanári, s ezzel összefüggő pályák fejtegetésére. Olyan dolgokat fogok ismét elmondani, melyekkel nem egy, de tiz czikket lehetne külön kitöltenem, s a mi a fő dolog: olasz hitsorsosaink egyenjogusítása szempontjából csupa örvendetes, sőt nagyrészt ránk nézve, kik itt Magyarországon még oly naiv, oly kezdetleges viszonyok között élünk, roppant meglepő adatokkal.

A mi a különféle tanári pályákat illeti (itt első sorban, mint eddig is, csupán a főtanodai, tehát egyetemi, műegyetemi, akadémiai stb. tanári állásokat értem, a középtanodákat itt sem veszem számba, legfőleg csak kivételkép) Olaszországban ebben a tekintetben is méltán vetekedhetik azon államokkal, melyek ezen a téren a szabadelvűség legörvendetesebb példáit nyújtják, úgy hogy alig tudni, melyiké itt az elsőség pálmája. Ausztriáé (jól vigyázzunk, nehogy kiterjesszük a szót Ausztria-Magyarországra!), Németországé-e vagy Franciaországé, Olaszországé stb.?

Az olasz királyságnak tudvalevőleg ez idő szerint 21 tudomány- és 8 műegyeteme van, melyek között a legerősebbek: a páduai, turini, flórenczi habár emez más névvel), ujabban a római, továbbá a bolognai s a palermói; a műegyetemek s hasonló rangú főtanodák között kiválnak: a milanoi, velencei, nápolyi stb. Nos, alig van mindezen számos főtanodák között egy is, hol az olasz zsidóságnak majdnem nevelésesen csekély száma daczára nem működnek (nagyobbára rendes tanári minőségben) egy vagy több hitsorsosunk. Ha ez egyrészt zsidó fajunk bámulatos szellemi előkelőségét s megáldottságát — ezen minden önértetes zsidó embernek legigazoltabb büszkeségét képező tulajdonokat — mint oly sok más országban itt is illusztrálja, úgy másrészt megint csak az olasz kormány s az olaszországi intéző körök elfogulatlanságára, igazi testvéri érzületére vet fényes világot. S ez az érzületkoránt-

rontani, mint a mennyit később évek alati sem lehet többé helyre ütni.

És ezen felette fontos korszakban, midőn a gyermek kedélye még teljesen tiszta, mint a fehér lap, fogékonysága oly nagy, mint később soha, az rendesen minden idegen befolyástól menten kizárólag anyja hatalmában van.

És azért egyedül a nő van hivatva a gyermek keblében az igazságérzetet, a nemesszivűséget, az elfogulatlanságot és türelmességet alapjait megvetni s ilyformán a jövő nemzedékek megboldogítását biztosítani.

A mi pedig a feladat nehézségét illeti, meg vagyok győződve, hogy a fiatal anyák azt kellő figyelem és jóakarattal kifejtése mellett legyőzni fogják. Mert ez jellemzi éppen a művelt embert és ez egyedüli értéke az értelmiségnek, hogy szellemi dolgokról helyesebben gondolkodva, a jót és igazat biztosabban felismerik, s a rosszat és igazágtalant bátrabban elvetik, mint a műveletlenek, kiknek jobb oktatás csak nehezen fog, s kik egész életükön keresztül minden gondolkodás nélkül a régi szokás szárazmalmában keringenek.

A nőkről, kiknek művelésére az újabb korban oly nagy gond fordítottatik, mint ezelőtt soha, s kik nem ritkán 10—12 évig iskoláznak, föl kell tennünk, hogy a túlbuzgó vallásossággal és alkonzervativizmussal egyszer végre szakítani fognak s az eleinte fáradtságos munkát nem kimélve, egy újabb és boldogabb idő kezdeményezői lesznek.

Dr. Maislis Mór.

A tudomány beszélt.

Fényes, nagy közönség gyűlt össze a Duna partján büszkén emelkedő akadémia márványtermében a hó 20-án. Egy republika tartotta ott országgyűlését, a tudomány hatalmas republikája. — A terem esztrádján a nemzet fennkölt szellemei, e haza büszkeségei foglaltak helyet, a kalocsai főpapi szék biboros ura mellett az új biblia hirdetője,

sem áll meg, ép oly kevésbé mint Franciaországban (a mint ott láttuk) az illető zsidóvallású tudós olasz nemzetiisége előtt, hanem nyílt karokkal fogadja tudós hitsorsosainkat, bár honnét valók is, s bármely országban állt bölcsőjük, hacsak valóban képesek az illető diszes helyek betöltésére s az állam nyelvét, az olaszt, kellőképp birják, hogy azon előadásokat tarthassanak. (Minálunk tudvalevőleg éppen az ellenkező áll, vagyis még a leghazafiasabb, a legmagyarabb s legtudósabb zsidó tudósainkat is ott hagyják nagylelkűen a fővárosi »magántanári székeken«, vagy oda dobják nekik, olcsó koncz fejében, a díjtalan »rendkívüli« tanári állást, a legimmoralisabb módon mintegy jelt adva így az illető zsidó tudósoknak, hogy ha rendes, vagy akár csak rendkívüli, de fizetéses egyetemi tanárságra a magyar fővárosban szert akarnak tenni, tartsák oda fejüket a »keresztviz alá«, mely aztán az illető fizetéses vagy nagyobb állást mintegy varázsszóra (de azért a külső »tisztetség« miatt csak egy kis időköz után) meg szokta hozni. S fájdalom! találkoznak elég gyenge jelleműek, kik, dacára annak, hogy saját fajuk s hitsorsosaik, a zsidóság »anyagi s morális« emlőjén nőttek »nagyokká«, elég hálátlanok, habár a nagyobb jövedelmekre egy cseppet sem szorulnak, sőt bár megvan már az egyetemi rendkívüli tanári címük is, derék családai tradíciói ellenére is hátat fordítani hitüknek s a hitehagyottak számát éppen ma, midőn e hitehagyás egyenesen a gyáv a meghátrálás bűnével jár, a rendes egyetemi tanári szék várandósága fejében, ezen őket határozottan minden elfogulatlan ember előtt (legyen az akár zsidó, akár keresztény) mélyen kompromittáló módon egy-egy újabb cettel szaporítani. Igaz ugyan, hogy ezért abban a hallatlan — kegyben részesülnek, hogy egy valóságos bibornokkal és egy nem kevésbé valóságos grófnővel mint keresztstülőkkel paradézhatnak ujdont új »keresztény« családjukkal együtt a... keresztelési toron. Az irigylendők!...

De térjünk át az olaszországi egyes főtanodákra: a

a természettudós, a ki kutat és vizsgál az anyatermészet birodalmában, és bámulni, csodálni tanítja a mindenség alkotóját. A szent korona tanácsosa mellett a hatodik nagyhatalom képviselője, a publicista. A költő mellett a nyelvész, a jogtudós és a mennyiségtan nagy rejtélyeinek feloldója, mind igazi, valódi tudós »az ész kegyelméből«, nem olyanok, kik hogy bizonyítsanak — hamisítanak, a kik hogy meggyőzzenek — az erőszak fegyveréhez nyulnak. Felkentjei a tudománynak, kik összegyűltek beszámolni működésükről, a kegyelet adóját leróni az elhalt nagyok iránt, s bemutatni a nemzetnek nagy szellemük újabb gyümölcseit.

A napilapok részletes tudósításából az olvasó ismeri a gyűlés lefolyását, tudja, hogy az osztrák-magyar monarchia közös pénzügyminisztere, Kállay Béni, feltűnést keltő felhívást intézett a nemzethez az akadémia szószékéről. Legyen Magyarország közvetítő a kelet és nyugat egymással ellentétes világa közt! Eredete, helyzete, természete első sorban utalják erre. A mit a minden idők legnagyobb magyarja, a turini remete, évtizedek előtt hirdetett azzal a csodás, bűbajos ékesszólással, melynek bámulói az oceán-túli hideg yankee és a ködös Britannia büszke lakója, Germánia gondolkodó fia és a kékegü, citromtermő Itália gyermeke, azt most a monarchia tudós minisztere, ez idő legjelesebb aktív magyar diplomatája, egy értekezés körében a nemzet miszsiójának jelenti ki. — Nem a mi feladatunk e felolvasás politikai horderejéről szólni, de fel kellett említenünk már azért is, mert hazánk s Ausztria majd minden lapja leaderben méltatta a beszédet; fel kellett említeni különösen nekünk, kik kezdet óta hirdettük, hogy nemzetünknek miszsiója a különböző fajok, nemzetiségek és felekezetek közötti egyetértés és béke fentartása s a civilizáció zászlajának fennen lobogtatása. — Kállay felolvasása előtt Zólyom tudós püspöke, Ipolyi Arnold tartott emlékbeszédet gr. Károlyi István fölött. Meleg szavakkal emlékezett meg érdemeiről és festette áldozatkészségét az elhunyt grófnak, ki egész életén át hű fia volt hazájának, pártolója a tudománynak és művészetnek.

A gyűlést Lónyay Menyhért gr. beszéde és Fraknói

renegátokat ennyi térrel is tulságosan megtiszteltük. — S itt két zsidó hitű tudósról egészen külön kell megemlékeznünk; mind a kettő nagyon megérdemli ezt az »extra státum«-ot. Ezek: Ascoli, és Cremona.

Ama első rangú tudósok közé, kikkel a mai Olaszország méltán büszkélkedhetik, tartozik mindenképp előtt világhírű hitsorsosunk, Graziadio Isaia Ascoli, hazájának most első legnagyobb nyelvésze, s egyike a tudomány első korifcusainak. Ascoli tulajdonképpen osztrák születésű (Görzben született 1829-ben.) E nagy tudós már 16 éves korában rendkívüli ismeretekről tanuskodó nyelvészeti munkát adott ki (a friauli olasz tájkiejtéséről). 1860-ban 31 éves korában az olasz kormány kinevezte a milánói egyetemi rangú főtanodán az összehasonlító nyelvészet rendes tanárának s itt működik Ascoli még ma is. Az övé az érdem, hogy olasz földieik között ő terjesztette először a mélyebb kutatók után járó összehasonlító nyelvészet iránt való érzéket és érdeklődést, s a királyság mai legkitünőbb szaktekintélyei e téren örömmel vallják mesterüknek a »saggi orientali e linguistiche« (keleti s nyelvészeti értekezések) lángeszű szerzőjét. E cikkek keretében azonban mindezek kevésbé illenek, de azt nem szabad említetlenül hagynom, hogy a midőn 1875-ben a berlini tudományos akadémia e jeles hitsorsosunkat tüntette ki a legnagyobb kitüntetéssel, odaitélve neki egyhangulag a nagy Bopp-féle nyelvészeti díjt, egész Olaszország büszke volt rá, hogy ime, olasz ember vált ki akkor a föld összes nyelvtudósai közt leginkább. Azonban a véletlen, e nagy mester, úgy hozta magával, hogy ugyanakkor, tehát egyszerre még egy másik jeles hitrokunk, még pedig mint matematikus ugyanattól a berlini akadémiaától a legnagyobb matematikai díjat nyerte el. Ez Luigi Cremona lovag, kinek élete és személyisége az olasz zsidók emancipációja tekintetéből is sokkal érdekesebb, sem hogy itt egy pár sort ne kelljen szentelnem neki.

főtitkár jelentése nyitották meg, melyekben képét adták a magyar tudományosság újabb gyarapodásának. Nem akartuk e nagy ünnep utóhangjai közé a felekezeti különbség disszonáló hangját keverni. Nem akartunk e különbségről beszélni, midőn a tudomány szabad országáról van szó, melyben az egyedüli keresztlevél a z és z, s a ki ezt bírja, fölemelkedhet benne a legnagyobb polczra, ringott légyen böcsője akár a nemesi kuriában, akár a sötét zsidó-utca kis szobáskájában.

Nem akartunk minderről szólni, de meg kellett tenünk, hogy újra bebizonyítsuk, mennyire nem igaz az a vád, hogy a zsidók nem akarnak megmagyarosodni s a nemzettel összeforrni. S bár tudjuk, hogy e vád hirdetőit adatokkal, okokkal kapacitálni nem lehet, mert ők a bizonyítás más módjához, a terrorizáláshoz vannak szokva, adatokkal fogunk eléjük lépni, oly adatokkal, melyeket az ország első tudományos intézete, a magyar tud. akadémia szolgáltat.

Egy kis füzetke fekszik előttünk, mely az ideai akadémiai jutalmazásokról szóló jelentéseket tartalmazza. És e jelentések tanulságos dolgokról beszélnek. Elmondják például, hogy az 1882. évben megjelent legjobb magyar nyelvészeti munkák szerzői tagjai annak a felekezetnek, »mely nem akar megmagyarosodni!« Munkácsi Bernát »Török Külcsonszók« (Nyelvőr XI. 1882.) című értekezésének ígérte oda az akadémia a Sámuel-díjat. Dicsérettel kiemelendők tartja az akadémia Munkácsi Bernátnak az ugor összehasonlító nyelvészet történetét tárgyaló hosszabb cikksorozatát, Szilassi Mór »A szótövek elmélete a magyarban« és Kunos Ignác »A mássalhangzók disszimilációja a magyarban« értekezését. — Elmondja ugyanez a füzetke, hogy az ideai pályázatoknál dicséret és jutalom együttvéve nyolcnek adatott, s hogy e nyolc közül négy — zsidó van, tehát négy olyan, kiket az országból szintén ki kellene űzni, ha az antiszemiták egyik frakciójának (igazán nem tudom, a sok közül melyiknek) elvei győzelemre jutnának. Nem említjük, hogy az akadémia több hirneves tagja, mint Vámbéry, Ballagi Mór, sőt az akadémia főtit-

kára, Frankóni Vilmos is zsidó eredetűek, nem említjük azon munkákat és értekezéseket, melyekkel zsidók gyarapították nemcsak számát az akadémiai kiadványoknak, de a tudományt is; csak utalni akarunk arra, hogy e téren is minden megtörténik a zsidók részéről a nemzet erősítésére, szellemi gyarapítására, hogy e téren is teljesítetik részükről minden kötelesség. A magyar k. tud. egyetem jogi kara által kitűzött pályázat eredménye is ezt bizonyítja. Bahari Mór, Messinger Simon, Fodor Ármin és Pikler Gyula munkái nyertek ez alkalommal díjakat. Ez ifjak bizonyosan hasznos polgárai lesznek a hazának és diszei azon tudományszakoknak, melyeknek tehetségeiket szentelték.

Messze tértünk el tulajdonképeni tárgyunktól, de tettük ezt azért mert nem szabad alkalmat mulasztani, midőn azon vád alaptalanságának bebizonyításáról van szó, hogy a zsidók parazitái ez országnak, kik nem cselekesznek semmit javára, de rontják és tönkre teszik népét. Szomorú időknél kell azoknak lenni, midőn egy tudományos társulat ünnepélyes üléséről szóló tudósításban védeni kell az ország lakosságának egy részét születése, becstülete, valása, neve és vagyona ellen intézett támadások ellen.

Vai ahányszor az akadémia nagygyűlésre gyűjti össze tagjait, ünnepet ül az egész nemzet. Olyankor a büszke márványteremben megjelenik a nemzet intelligenciája, hogy lerója tiszteletének adóját azok iránt, kik kutatva és vizsgálva, írva és tanítva küzdenek azon a csatatéren, melyen ha helyét állja egy nemzet, nagyobb dicsőséget arat, mint a legnagyobb és legvéresebb háborukban kivívott diadalai által. E küzdelmekben együtt harcol keresztény és zsidó; egy sorban küzdenek egymás mellett a kulturáért és tudományért a sötétség és tudatlanság ellen.

A győzelmet zsidók és nem-zsidók egyaránt fogják kivívni azt a fényes győzelmet, mely a sötétség és a tudatlanság bukását jelenti.

— rő.

Luigi Cremona Páviában született 1830-ban. 1848-ban odahagyta az iskolát, hogy a tankönyvet karddal felváltva, hazája függetlenségéért mint önkénytes harcolhasson. Másfél évig küzdött Ausztria ellen a szabadságharcz hadseregekben, mely idő alatt vitézsége miatt daczára fiatalágának (a lelkes katona alig volt 18 éves) fölvitte tisztségig. A harc leverése után a cremonai gimnázium, majd a milánói Beccaria-liczeum matematikai tanára lett. 1870-ban kineveztetett a bolonai egyetemen a felsőbb geometria rendes tanárának. 1866-ban ismét Milanóba tért vissza, mint az ottani műegyetem (istituto tecnico superiore) tanára hasonló minőségben s ugyanazon tárggyal. Végre 1873-ban meghitta az olasz kormány az új fővárosba, Rómába, hogy az ottani műegyetem mérnöki szakosztályát újjászervezze. Nemsokára rá az így újjászervezett s különvált mérnöki egyetem rektora (direttore) lett s egyszersmind mint rendes tanár a római egyetemhez is alkalmaztatott a felsőbb mennyiségtan nagyfotosságú szakmájára. Mily változása az időknél, mondhatjuk itt is. A még csak négy év előtt a pápaság világi uralma alatt minden polgári jogtól megfosztott zsidó faj és hit fia rövid négy évvel később ugyancsak a pápák városában egyetem i rektor! Még csak azt jegyezzük meg hogy Cremona a ma élő legtermékenyebb s legalaposabb matematikusok egyike, kinek érdeme különösen a projektív geometriának rendes tsn-tárggyá való tételében Olaszországra nézve elévülhetetlen. A kitiűnő tanár testvéröccse volt ama nagy reményekre jogosító fiatal festő: Tranquillo Cremona, kit 1878-ban váratlan halál ragadt ki az élők sorából az olasz festőművészet nagy fájalmára.

A római műegyetem egy más zsidó vallású rendes tanára: Settimio Piperno (Piperno rabbinus fia) a nemzetgazdaságtan és statisztika tanszékén. E római születésű szorgalmas tudós egyszersmind az ugynevezett »Scuola Tecnica Cesi« (technikai akadémia) igazgatója. S hogy

mindjárt itt végezzünk a római egyetemmel, hozzá kell tenünk, hogy midőn 1874-ben ez egyetemen két új rendes tanszéket szervezett a kormány, egyet a régészetre, a másikat a közgazdasági jogra, mind a két tanszéket hitsorsosainkkal töltötte be, az előbbi a fiatal báró Giacomo Lombroso-val, s a másikat Giacomo Malvano-val, kiről mint jelenlegi olasz külügyminiszteri államtitkárról már egyebütt szoltam.

S most nézzünk körül a többi főtanodákon.

Hogy a páduai egyetem aránylag csak ugy henzeg a zsidó tanároktól, azt már röviden másutt említém. Hiszen ezen az egyetemen már öt év óta zsidó vallású rektor működik, a jeles Emilio Morpurgo volt államtitkár, s tavaly óta ismét megválasztott parlamenti képviselője Paduának. Azt is említettük, hogy a másik volt államtitkár, Luigi Luzzatti, ugyanott a nemzetgazdaság rendes tanára. Egészítsük ki e diszes névsort a következő hitsorsosok nevével, kik mind rendes tanárok s mind a páduai egyetem tudományos hírének egyes erős oszlopai. Beniamino Luzzatto (Luzzatto Sámuel fia), a pathologia, Arturo Issel, az ásványtan, és Cesare d'Ancona a geologia tanárai. Ime tehát az egy páduai egyetemen öt zsidó vallású rendes tanár (rendkívüli s magántanárokról nem is szólva) s köztük a rector magnificus!

Bezzeg tehát nem kell a tisztán katolikus Olaszországban még a rektorság elnyerése végett sem renegátusnak lenni a zsidó tudósnak! Pegig a páduai egyetem tudvalevőleg a legkiválóbb olasz főiskolák egyike. Ez egyetemen egyébiránt mindig jelentékeny szerepe volt olasz hitrokonainknak, valamint, hogy Pádua egyáltalában az olasz zsidóság egy régi főfontosságú helye. Itt volt az osztrák uralom végéig a kitiűnőleg vezetett s nagynevű tanárokkal bővelkedő Istituto rabbinico (olasz-zsidó rabbiképző intézet) székhelye, melyben oly nagy emberek működtek, mint egy: Luzzatto, Samuele, egy Lelio della Torre stb. Az

Jellemvonások.

Figyelemmel kísérve a mozgalmat, mely újabban a zsidóság ellen megindult, beható tanulmányom tárgyává tettem az antiszemiták főbb vádjait, főként pedig a zsidóság szellemét illetőleg. Összevetve a kettőt, jelezhetem, hogy egy olyan harc előtt állunk, mely a vagyoni téren mutatkozó átalakulások, az ősi nevek minél inkább eltűnése s háttérbe szorítása miatt fejlődött és a zsidók ellen mint a szabadabb eszme képviselői ellen irányul.

Nagy fájdalom is azon osztálynak, illetve osztályoknak azt látni, hogy a jelen kor eszméinek föl nem fogása, meg nem értése miatt egyik ősi birtok a másik után urát változtatja, hogy egyik ősi név a másik után szorul a homályba. Nemcsak Magyarországon, de máshol, így a mai Frankhonban is, élénk tünetekben mutatkozik az ancien régime híveinél az elégtelenség, midőn az ördöggel is szövethetnének gyengeségük tudatában, hogy a gyűlölt, megvetett demokráciát semmivé tehessek.

Míg Frankhonban a demokrácia az ósdiak réme, addig kelet felé látjuk ugyanazon harcot megindulni a zsidóság ellen, azon zsidóság ellen, melynek szelleme a legélénkebb összefüggésben van a demokráciával, melynek terjeszkedő hatalma mindinkább lerombolja a korlátokat, mik egykor embert embertől elválasztottak. A zsidóság merkantil, s így demokrata szellemének, különösen korunkban, lehető nivelláló hatása van. A zsidóság terjedése egyértelmű a demokrácia s a kor eszméi terjedésével. Első sorban az ő egyenjogúsításuk tört egy nagy rést azok előitéletén, kik még mindig azon feltevésben élnek, hogy van egy uralgó és egy engedelmeskedő osztály. Fáj sokaknak, hogy a modern szellem előtt a tekintélyek kora lejárt. Az állapotok nincsenek fixirozva, nincsenek biztosítva, a ma, a holnap óriási változásokat idézhet elő. Csak egyetlen mód van jelentőséghez jutni, a szorgalom, kitartás s a konjekturák fölhasználása, s ebben exczellál a zsidó szellem. A siker, melyet elértek, mely még reájuk vár, hosszú, fáradalmas küzdelmek eredménye, s ez eredmény az irigység tárgya; ez eredmény miatt harcolnak most a zsidók ellen, ezen eredmény gyümölcseitől akarják őket megfosztani.

Elöttem fekvő nagy számu antiszemita lapoknak mind ez a jaja-baja mind azon siránkozik, hogy a zsidó mindenüvé betolakodik, a zsidó mindenünnen kitúr, a zsidóval nem lehet konkurrálni.

De ez csak ráfogás.

A zsidóság szellemében megvan a szabad mo-

gás utáni vágy. E vágy új szükségleteket teremt, új találmányokra ad alkalmat, vállalkozásra buzdít, rugója minden korszerű eszmének. Ha ezt eltanulják tőlük az antiszemiták, akkor egyenlő erővel fognak konkurrálhatni a zsidóval; e nélkül azonban bizonyára kevés kárt tesznek nekik, mert eddig bár sok frázist elpuffogtattak a zsidók ellen, hanem azért nem tudták őket nélkülözhetlenekké tenni. A zsidóság nivellirozó szelleme főként kereskedési hajlamanak folyománya. Az ő kereskedői szellemök behatása alatt mindenütt átidomulnak az erkölcsök. A kereskedés békét igényel, közelebb hozza az embereket egymáshoz, fölismerik egymás hiányait, kölcsönösen igyekeznek azokat pótolni. A kereskedés következménye a vagyonosodás, a vagyonosodás a jólét, a jólét a művészet, tudomány emelkedése.

A legfőbb erénye a zsidó szellemnek a kitartás. Hosszu századok súlyos nyomásának eredménye ez is, rászoktatta ez őket egyenkint és összeségben a legnagyobb akadálytól sem riadni vissza — hangyaszorgalommal, homokszemet homokszemre rakva emelnek hegyeket, tizszer nem érve czélt, tizszer kezdenek újra, fáradhatlanul s nem csüggedve. Jellemző Disraeli életében parlamenti taggá megválasztatása. Számítalan bukás után végre bejutott a parlamentbe, itt első beszéde után kinevették, nem hallgatták meg; az önérzetes ember ekkor mondá ama jószavakat, hogy lesz idő, mikor még önök meg fognak engem hallgatni.

Mennyi küzdelem, fáradtság és kitartás után jutott például az oly korán elhunyt hazánkfia, Horn Ede odáig, hogy tehetségeit elismerjék? Csak miután a nyomor minden skáláján végig ment, érte őt a jutalom babéra.

Néhány év előtt lett ismertté egy másik zsidó hazánkfia, névszerint Klein Miksa szobrász, kinek utolsó művét ezuttal ünnepli a berlini sajtó — unokaöccse a híres drámatörténetíró, Klein Lipót Gyulának. A szegény néptanító fia, a világ első fórumain aratott dicsősége hazájára is visszasugárzik. Mi lett volna belőle kitartás nélkül, »kire a szerencse bölcsőjétől kezdve az utóbbi évekig nem igen mosolygott«, folyvást küzdött a létért, gyötörte a hivatása iránti kétely, számos reménye hajótörést szenvedett, gond és inség kíséretében fölkereste a szobrászat szentélyeit. Drezdát, Bécsét, Münchent s Rómát, kitartását a siker jutalmazta.

Az antiszemiták fővádja a zsidóság szelleme ellen, hogy a becsületérzés, a más vagyona iránti tisztelet hiányzik belőlük; — hogy a zsidóban ép annyi becsületérzés van, mint bárki

olasz királyság egyesítése óta az ottani rabbiképző is felszattatott, fájdalom, a nélkül, hogy eddig utódját felállították volna másutt. Azonban a sok huzavona után most már erélyesen hozzáláttak olasz testvéreink az új s nagyszabásu zsidó szeminárium létesítéséhez Rómában, az egyesült királyság nagy multu fővárosában, s ismerve az olasz zsidók hitük iránt mindig tanusított nagy áldozatkészségét, nem kételkedünk benne, hogy a nagy jövőre hivatott intézet, melyre a gyűjtések már javában folynak, nemsokára létesülni fog a pápák volt államának s most az olasz királyság fővárosában. Hiszen, ha oly mérvűt akartak volna felállítani, mint a midő a páduai volt, ilyenre a költség már rég meg lett volna. Azonban a leendő új intézet az olasz haza egyesülésével arányban, a réginél sokkal nagyobb szerű alapokra van tervezve, s innét a látszólagos késés és lassuság.

A turini kitűnő egyetem zsidó vallásu tanárai ez idő szerint: Simone Fubini (a fiziológia rendes tanára) híres olasz orvos és soká a »Gazetta Medica di Torino« (turini orvosi közlöny) szerkesztője; Graf Artur, az olasz irodalom és a római összehasonlító irodalomtörténet rendes tanára, ki e fontos állást daczára fiatalságának (1848-ban született Athénben) már néhány év óta derekasan tölti be, s a legalaposabb irodalomtörténészek egyike; továbbá Cesare Lombroso, jelenleg a törvényszéki orvostan rendes tanára, kinek kissé tovább kell megállapodnunk. Lombroso, orthodox zsidó családból, született 1836-ban Chieriben. Rendkívüli tehetségének már gyermekkorában adta feltűnő jeleit. Tíz éves korában már gyönyörű novellákat írt, tizenegy éves korában több sikerült szomorújátékot. E valóságos csodagyermek már fiukorában foglalkozott a szanszkrit, kopt és kínai összehasonlító nyelvészettel, melyhez későbbi orvosi tanulmányai mellett is hű maradt. A hazafias lelkületű ifju tudóst az 1859-iki események szintén odaszólitották a harcok mezejére, hol az osztrák-olasz háboruba

mint sebész és orvos (előbb azonban mint katona is) szolgált az ügynek. A háboru befejezése után kezdődik e nagytehetségű hitsorsosunknak roppant sokoldalú tevékenysége. Kineveztetvén 1862-ben a páviai egyetem rendkívüli tanárának (elmebetegségekre), ugyanott tébolyházat, majd pszichiatrikus intézetet alapított új rendszer szerint, melyet ő honosított meg először Olaszországban. E téren való föltalálásai hazájában korszakot alkottak, különösen az őrgönggö elmebetegek táplálása és a vérátömlesztés (transfusion) kérdésében. Lombroso nem igen akart megválni Páristól, míg végre a turini egyetem rendes tanárságára való oly megtisztelő meghívást 1879-ben mégis elfogadta. Az olasz orvosi tudomány ez egyik büszkesége bámulatos irodalmi tevékenységet fejtett ki, melynek fölsorolását nem tartjuk e cikkek körébe valónak, de annyit mondhatunk itt is, hogy csupán nagyobb művei egy egész kis könyvtárt szolgáltathatnak. Lombroso-ra, ki előszeretettel foglalkozik zsidó egyházi ügyekkel is, méltán büszkéek lehetnek olasz testvéreink.

Alighanem ugyanezen szefard család sarja (bár kissé változtatott névvel) ama másik híres olasz zsidó tudós szintén egyetemi tanár: báró Giacomo Lombroso, kiről föntebb Rómánál szoltunk, ki a régi történetírás mezején elismert szaktekintély és kinek művei leginkább a régi Görögország s Egyiptom históriájával foglalkoznak. (jeles atyjáról, Lombroso Ábrahámról, egy másik cikkben külön fogok még szólni). Visszatérve e kitérés után a turini egyetemre, nem szabad megfeledkeznünk Israele Ippolito Luzzattiról, ugyanott a polgári jog rendkívüli tanáráról (még igen fiatal s nagy jövőjű jogász), továbbá Moisé Amarról (iparjog), ki elismert szaktekintély a »szerzői jog« terén s kinek nagy munkája »Dei diritti degli Autori di opere dell'ingegno« 1874. (az írói tulajdonjogról) e fontos s most nálunk is korszerű kérdéstről írt egyik legbecsesebb monografiát

másban, az tény. Csakhogy divatos antiszemita fogalom azt föl nem ismerni. Nálunk nem csak a zsidóság ellen, de minden kereskedő és pénzzel foglalkozó ember ellen is terjesztik a téves nézetet. Kiindulási pontja azon egyszerű szegény zsidó korcsmáros, szatócs, ki állítólag pálinka-uzsorát üz, rabjává teszi a népet. E vádak alaptalanok. Mert a pálinkamérés nem speciális zsidó foglalkozás. Vannak más felekezeti korcsmárosok is. De hiszen nem is a korcsmárosok tesszik tönkre a népet, hanem a korcsmák. Az európaszerte lezugott pénzválságok botrányaiban nem a zsidók szerepelnek, hanem az ultramontán Veillot, Bontoux, Spitzeder Adél, stb., a zsidónak veszhet vagyona, de nem engedi kereskedői hitelét becsületét veszni, nagyon jóltudván ennek értékét. A zsidók régtől szerepelnek főként Olaszországban, mint intendánsok, vagyonkezelők, becsületességök ellen nem igen hoznak föl kifogást — ez érve az antiszemitáknak ép oly hiányos, mint a többi.

Nem hallgathatom el befejezésül a következőt sem. Köztudomásu, hogy a párisi Rothschild lányát ez időszereint veszi el Ephrussi lengyel eredetű zsidó bankár, kinek őse 1772-ben Lengyelország első felosztásakor számtalan főúri család konfiskálható vagyonát menté meg, rejté el, kezelte, s hozta biztonságba, nem félve sem az akasztófától, sem Szibériától, jelleme s becsületessége iránt oly nagy volt a bizalom, hogy egyszer perben állván, az ellenfél védelmére nem vállalkozott ügyvéd —, úgy meg voltak Ephrussi igazságáról győződve. Legyünk elfogulatlanok, nézzünk szét, bizony tapasztaljuk, hogy a zsidók közt ma is, mint mindig, számos Ephrussi jellemű egyén van.

Dr. Horváth Iván.

A „Magyar Lexikon“-ról.

S.-A. Ujhely, május 20. Minden szellemi munka fölött az értelmesebb és mélyebb belátású ember csak akkor fog ítéletet nyilvánítani, miután a műnek iránya és célja felől tökéletes meggyőződést szerzett magának. Ily szempontból főleg akkor kell kiindulnunk, ha oly enciklopédiai munkáról van szó, mint a Wilckens és Waidl kiadó-hivatalában megjelenő »Magyar Lexikon«, melynek feladata: mindenről megbízható és igazságos felvilágosítást adni. Ily egyetemes mű fölött ítéletünkkel nem szabad elhamarkodnunk mindaddig, míg a feladatot, melyet az

képezi. Végre fölemlítjük még, hogy ugyancsak a jogi kar nál rendes tanár az alig harmincegy éves Felice Tedeschi (olasz magánjog), ki 1877-ben habilitálta magát a turini egyetemen mint magántanár.

A nápolyi egyetem tanárai között találjuk Alberto Errera-t, a hasonlevü régi s gazdag spanyol-zsidó család (melynek egyik ága Brüsszelbe szakadt el) egyik legtehetségesebb tagját, mint a nemzetgazdaságtan rendes tanárát. Errera még fiatal ember (Velenczében született 1842-ben) s szintén azon nagyszámú zsidó vallású olasz hazafiak egyike, kik hazájuk függetlenségeért és a szabadelvü eszmékért valóságos vértanuságot szenvedtek. Errerát ugyanis azért, mert mikor még Lombardia és Velence osztrák uralom alatt állottak, részt mert venni az »olasz hazafiak ligájában«, melynek célja a nevezett tartományok fölszabadítása s az osztrák (akkor papi s ultramontán szellemű) uralom elűzése volt, az osztrák kormány elfogatta és mint olyant, ki élete kockáztatásával szembe mert szállani még a hadi törvényszékekkel is, egy évig a trieszti kuzamaták börtönében, majd újabb két évig különféle egyéb börtönökben (Laibachban, Gradiskában stb) zsarnoki módon meglakoltatta hazafiságáért, míg a fogolyra is ráütött 1866-ban a szabadulás órája és Velence s Lombardia a háboru után végleg Olaszországhoz csatoltattak. Fölszabadulása után a lángoló lelkü hazafit azonnal megtették a velencei műegyetemen a statisztika rendes tanárának (habár Errera akkor csak 24 éves volt). Onnét hasonló rangban Milanóba, majd Nápolyba került. Alberto Errera a mai Olaszország legtehetségesebb hazafiainak egyike, írói működése a legmesszibb ágazók közé tartozik, s statisztikai s nemzetgazdasági munkáival, melyek között legkiválóbb kétségkívül a »Storia dell' economia politica italiana« (az olasz nemzetgazdaságtan története), sokszor a legmagasabb díjakban való kitüntetésben részesültek.

magának kitűzött, s törekvésének célját egészen meg nem ismertük. De a »Magyar Lexikon«-nak eddig megjelent 12 kötete elegendő arra, hogy irányáról tökéletes meggyőződést szerezhessünk.

Nem akarok most arról vitatkozni, mennyire felelt meg a M. Lexikon mindedig kitűzött feladatának, s mennyire nem, csak azt a tényt akarom itt konstatálni s a magyar művelt és igazságszerető közönség szemei elé tartani, hogy a Lexikon zsidóellenes irányu, mely minden alkalmat felhasznál az antiszemitizmus hirdetésére.

Mert az még hagyján, hogy a M. Lexikon szerkesztője Istóczyt egy terjedelmes antiszemita cikkben mint a »magyarországi antiszemita mozgalom vezérét« bemutatja és Ónody Géza — (a M. Lexikon szerint) »a világhírűvé vált tiszta-eszlári rituális gyilkosság... kiderítése érdekében erélyes tevékenységet folytatott és »Tisza-Eszlár a jelenben és a multban« című terjedelmes s a rituális gyilkosság beigazolását célzó munkájával mint magyar kulturpolitikus tette nevét ismeretessé«. Mindez, mondom, az antiszemita privátnézete lehet, — de gustibus non est disputandum. Még arról sem akarunk szólni, vajjon szabad-e ilyen Lexikonnak a magyar józan gondolkozású közönség elébe lépnie; mind ezt itéljék meg azok, kik p. e Lexikon »Magyarország története« című, aránylag rövid cikkének a zsidókra vonatkozó sok észrevételét kellő figyelemmel olvasták... Minderre egyetlen egy szót sem irtam volna, egyetlen egy csepp tintát sem pazaroltam volna, hanem ha az a Magyar Lexikon Magyarország zsidóságot himezés-hámozás nélkül veszedelmes fajnak nevezi, s hogy a magyar izraelita földbirtokos osztályt megbélyegzi, Hunfalvy Pál, hazánk legnagyobb ethnografusának a zsidó földbirtokosokat jellemző szavaiból szantszándékka! egy egész mondatot ignorál — már az megrovást és visszatorlást érdemel!

Szeme, szája eláll az embernek az orozatlanság láttára, mely egy az egész világ színe előtt kinyomtatott mondatot eltagad! A tizenegyedik kötet 625. lapján ezt írja a M. Lexikon, Hunfalvyt idézve, a magyar izraelita földbirtokos osztály jellemzésére: »Végy egy nagy térképet elébe s onnan kezdve, a hol a Tisza a síkságra lép, odáig, a hol a Dunába kerül, jegyezd meg vörössel az izraeliták földbirtokait és elbámulsz azon, hogy mennyi nem a »magyar vérrel szerzett«, hanem a magyar adóssággal vesztett föld!« Itt hirtelen fejezi be a M. Lexikon — melyet az antiszemitizmus, úgy látszik, vaksággal vert meg — az idézetet.

A modenai egyetemen a pathologia tanszékét egy fiatal hitsorsosunk, Pio Foá tölti be (szül. 1848-ban), ki 1876-ban magántanár lett ez egyetemenél, 1878-ban rendkívüli, majd néhány évvel később rendes tanár. Foá egyike Olaszország elismert tekintélyeinek a pathologia terén s mondhatni, rengeteg irodalmi tevékenységet fejtett ki az orvosi tudomány e fontos szakában. Ismeretes, hogy ugyancsak Modenában a királyi katonai akadémia egyik legjelesebb rendes tanára Rovighi ezredes, kinek érdemeiről s zsidó érzületéről más helyen már bővebben emlékeztünk meg.

A pisai egyetem rendes tanárai között találjuk hitsorsosainkat, Alessandro d'Anconát (már régóta rendes tanár), a volt államtitkár öcsését, az irodalomtörténet tanszékén, továbbá Davide Supino-t (rendes tanár 1878 óta) a kereskedelmi jog tanszékén, az olasz legelőkelőbb jogi szaklapok (»Archivo giuridico«, »La legge« stb.) egyik legtehetségesebb munkatársát, ki szép állása daczára még csak 33 éves fiatal ember. Végre csak röviden emlíjük, hogy a palermói egyetemen a jogi kar egyik rendes tanára a fiatal Cesare Loria, a messinain az orvosie Giuseppe Cervetti, hires sebész, a ferrarain működött Giuseppe Levi (hires orientalista s az »Educatore Israelita« volt szerkesztője) stb. stb.

Azonban fejezzük be az egyetemi tanárok ez úgy is talán nagyon hosszúra nyult névsorát, nem azért, mintha számos más nevet nem sorolhatnánk még ide, hanem már csak azért is, hogy a jövő-heti s Olaszországról szóló utolsó cikkben más fontosabb tanintézetekről is említhessünk legalább néhány kiválóbb példát, s hogy ugyanott még az olaszországi társadalmi viszonyok rövid ecsetelésére is juthasson még egy kis tér.

Szegény, nem látja annak utolsó, a magyar zsidó földbirtokosságra nézve igen kedvező szavait, melyek szóról-szóra így hangzanak: »De ha ezen földbirtokok jelenlegi állapotát az előbbivel összehasonlítjuk, akkor meg kell vallanunk, hogy az új birtokosok méltóbbak is rá, mint a régi gondatlan és könnyelmű tékozlók és adósságcsinálók.«

Hát nem tudja-e, kedves Lexikonom, mit ért ez alatt Hunfalvy? hogy a zsidó is csak ugy érdemes a földbirtokra, mint bárki ez országban, mert a zsidó is csak olyan ember és hazafi, mint az ugynevezett gentry, a ki, a helyett, hogy dolgoznék, duellál meg veszekedik. A mi pedig a vérrel szerzést illeti, arra nézve utalhatok a történelemre, a hol elég világosan láthatja, hogy a zsidó mindig kész volt hazájáért vérént ontani, ha e hazá nem tagadta meg tőle e készséget.

K. S.

Istóczy — kiadatott.

A képviselőház e héten tárgyalta a mentelmi bizottság azon jelentését, mely Istóczy Győző országgyűlési képviselő kiadatását indítványozta, és a ház elfogadta a bizottság indítványát és elrendelte Istóczy mentelmi jogának felfüggesztését.

Ez a száraz tény.

Mi egy ízben már foglalkoztunk azzal a 12 röpiratban megjelent cikkel, mely miatt a kir. főügyesség Istóczy ellen sajtópert indított, és kimutattuk, hogy az inkriminált cikk majdnem minden szavában nyílt kihívás rejlik az osztály- és felekezeti harcra. Mi nem kételkedtünk a ház bölcsességében és tudtuk, hogy nem fogja megkötni az igazságszolgáltatás karjait, mikor olyan emberről van szó, ki dühös őrvongásában nemcsak a zsidókat, hanem képviselőtársait is szidalmazza és gyalázza.

A magyar képviselőház megtette kötelességét.

Az a védelmi szózat, melyet Szalay Imre Istóczy mellett megeresztett, legkevésbé sem alterálta a ház hangulatát, mely határozottan Istóczy izgatásai ellen nyilatkozott.

És nem csak a kormánypárt, hanem a függetlenségi párt részéről is nyert erős kifejezést az az ellenszenv, melylyel Istóczy örült kifakadásai minden nemesebb keblet eltöltöttek.

Herman Ottó bizonyára nem hajtotta Istóczy malmára a vizet, midőn a mentelmi bizottság indítványa ellen szólt. Ellenkezőleg. Ő ez agitációk megtorlására irányuló eljárást már rég tartotta volna szükségesnek, és kárhóztatja a kormányt, mely Istóczy garázdálkodásait mindaddig tűrte, míg e párt kötelékéhez tartozott, és a mely csak most lábadt fel energikusabb fellépésre, miután Istóczy a kormánypárt padjait elhagyta.

Nem kételkedünk Herman Ottó országgyűlési képviselő őszinteségében; ő bizonyára szíve mélyéből utálja azokat a hitvány izgatásokat, melyek a vagyoni és szellemi tehetetlenség szereplési viszketegségében lelik eredeti kutforrásukat; de bármilyen nemes indulatok diktálták Herman beszédét, azt a nézetét mégis furcsának találjuk, hogy Istóczyt most azért ne adják ki a bíróságnak, mert az ügyesség ezt előbb nem követelte.

Jobb később, mint soha!

Igaz ugyan, hogy az inkriminált cikk „csak egy láncszem egy rendszerben“, melyet tűrni nem volt szabad, és hogy a közvádlo a 12 röpirat első füzeté alapján ép oly jogosan emelhetett volna vádat Istóczy ellen, mint mostan. De nem szabad elfelejteni, hogy az ügyesség nem nyert volna a perbefogatással, mert nem ő ítél a cikkek tartalma fölött, hanem az esküdtsek, melynek konkrét és kézzel fogható tényeket kell szem elé vezetni, különben fel találja men-

teni a vádlottat, a mi Istóczyt olyan elbizakodottá tette volna, hogy a különben is beteges szenvedélyű ember többé semminemű korlátot nem ismert volna.

Most azonban akadt, mire alapítani vádat és az ügyesség sietett kötelességét teljesíteni, mert nincs az az esküdtsek a világon, mely az inkriminált cikk fölött nem mondaná ki a vétkeesség verdiktjét.

A magyarázat.

Szarvas, május 24-ikén. Tisztelt szerkesztő ur! Egy fővárosi antiszemita lap f. hó 23-án a Tekufahról értekezik és állítja, hogy a zsidó tudósok maiglan sem tudják kellőleg megmagyarázni és felvilágosítani ezen szóhasználatot. Pedig ez nem áll. E szó jelentősége már régen ismeretes.

Engedje meg tek. szerkesztő ur, hogy lényegét itt ismét megmagyarázzam.

Az orvosi tudomány az utolsó két évtizedben nagy haladást tett. A mikroszkop tökéletesítésének köszönhető a korszak alkotó tudományos vívmányokat és sikerült felderíteni a homályt, a mely a fertőzési kórok előidézését eddig körülfogta. Mozog is az orvosi világ és híven ápolja e fontos új tant, a mely hivatva van a gyógyászatnak nagy szolgálatot tenni, — értem »a penészgomba világát«, a honnan sok betegség veszi eredetét, így a differitisz, lépfene, (milzbrand) stb. A gombáknak több neme van, melyek az élő és élettelen növényi és állati testrészekben eddig is észlelt, de világosan nem ismert tünetényeket előidézeni képesek, s a zsirt vörösrre festik. — A vércseppek — más szóval a Tekufah tehát nem egyebek, mint a zsiron észlelt penészedésnek bizonyos neme, a melynek élvezése káros az emberi szervezetre.

A Tekufah elleni óvszer a zsiredény gondos és légmentes betakarása és egy vasdarab általi betetözése.

Ebből áll az a titokzatos dolog, melyet az antiszemita lap a Tekufahból kisütni akart. A vasdarabba betetözés csak azt bizonyítja, hogy a metallotherapiának és a fertőzési elméletnek gyakorlatilag régi időkben is tudták hasznát venni.

Glasner Armin,
orvos.

A kik hasból beszélnek.

Nem érdemli meg a pozsonyi Grenzboten, hogy egy olyan magas irodalmi színvonalon álló lappal, mint a Moniteur de Rome, egy lélekzettel említették; de vannak pillanatok, midőn a legtiszteletreméltóbb alakoknak a legocsmányabb kreaturák melletti említése elkerülhetetlenné válik. Mi ilyen pillanat előtt állunk, mert válaszolni akarunk azokra a konfuzus támadásokra, melyeket a Grenzbote ellenünk intézett a Moniteur de Rome alapján. Azt mondja a Grenzbote, hogy ha Leo pápának általunk a Moniteur de Rome nyomán közölt vérvád elleni ünnepélyes tiltakozása meg is jelent volna a nevezett lapban, annak nem tulajdonítható nagyobb jelentőség, mert a Vatikánnak e hivatalos organuma tudvalevőleg egy részvénytársaság vállalata. Ez aztán logika. Arról nem is szólva, hogy Simonyi Iván urnak egyszerűen fogalma sincs a Moniteur de Rome jelentőségéről, a mi egy olyan szűk látókörű provinciális zuglap szerkesztőjénél nem is csoda, hanem csak arra a páratlan könnyelműségre utalunk, mely látatlanra támad a nélkül, hogy tudná, miről van szó. Ha az antiszemita üzelmek pozsonyi matadorja csak egy kis fáradságot vesz vala magának, akkor sajtátszemüleg is meggyőződhetett volna a Moniteur de Rome pápai nyilatkozatának valódiságáról. De hát az antiszemitanak nem kell információ. Minek az neki, mikor csak izgatás a célja? A népbolondítók sohasem kérdik, igaz-e, a mit hirdetnek, hanem csak azt, milyen lesz a hatás? Ha Simonyi Iván okos

antiszemita lenne, akkor még azt is hirdeti, hogy a talján Kagal bírta rá ő Szentségét a vérvád elleni tiltakozásra. a mit a Grenzbote bárgyu olvasói ép úgy elhittek volna, mint a részvénytársaság birtokáról szóló ráfogást.

Annyi bizonyos, hogy Leo pápa ő Szentségének felszólalása nem volt inyére a rituális bünt csináló bandának. Roppantul fészkelődtek a hir hallatára és minden képzelhető oldalról intéztek támadást a Moniteur ez emlékezetes communiquééje ellen.

Még a péterfillérek kosztján élőködő Magyar Állam is neki vadult és úgy ránk mordul, mintha konkurrencziát csinálnánk neki. Valami néptanítóféle Balla Mátyás nevű egyén, a ki magát „ugyan nem túlhajtott antiszemitanak“ nevezi, a Magyar Államban B.-Endrődről levelet ír, melyben azt kérdi Lonkay szerkesztőtől, hogy igaz-e az Egyenlőség 19. számában a Moniteur de Rome nyomán közzétett pápai enuncziáció? A Magyar Állam erre azt válaszolja az „ugyan nem túlhajtott antiszemita“ néptanítónak, hogy ez a M. de Romeban soha sem jelent meg, mert különben neki (a M. Államnak) erről tudni kellene; de, ugymond továbbá a nevezett lap, nem is jelenhetett meg, mert a Szentszék oklevéltárában és nevezetesen a szentéavatások történeti okmányai közt ellenkezőleg a zsidók vérengzéseiről s rituális gyilkosságairól ezernyi irott és nyomtatott teljes hitelű bizonyíték őriztetik.

Ez aztán válasz! Ugy beszél, mintha ő közvetlenül Szt. Pétertől kapná adatait. Nincs rátabb dolog a világon, mint a fufang, mely szenteskedve agyarkodik. Lonkay ur, a ki az ő szennylapját teljesen indokolatlanul a magyar kath. papság organumának keresztelte. azt hiszi, hogy e címnek megfelel, ha a péterfillérek szedése mellett mellesleg még a zsidókat is szidja. E sajtóságos felfogásból kifolyólag jelennek meg lapjában gyakran olyan cikkek is, melyek tajtékozó rágalmakat tartalmaznak a zsidók ellen. Az a tény, hogy a pápa ő Szentsége a zsidók védelmére kelt, természetesen kihozta őt sodrából. Eleinte azt se tudta, mit válaszoljon az endrődi állítólagos néptanítónak szkeptikus megjegyzéseire. De miután egy fővárosi embernek, még ha csak a M. Állam szerkesztője is, többet illik tudni a „magasabb politikáról“, mint egy görhes néptanítónak, Lonkay ur fogta magát és kijelenti, hogy „ha ilyesmi a Szentszék római elismert közleményeiben megjelenik vala, a M. Állam legott kellő módon tudomásul vette volna.“

E válasz beválik egy szegény vidéki néptanítónak, a ki falusi magányában megelégszik azzal a megfiztetéssel, hogy őt egyáltalán feleletre méltatják. De ha véletlenül egy okosabb ember is olvassa Lonkay ur válaszát, lehetetlen meg nem botránkozni azon szemtelen ámitásai felett, melyeknek csupán az a céljuk, hogy a zsidók ellen izgassanak. Mert lehet-e más szándékos izgatásnál, mikor Lonkay ur a pápai nyilatkozattal szemben álszenteskedő homlokkal a M. Állam tárczáira hivatkozik, melyekben valami obskurus antiszemita penny a leaner a rituális gyilkosságot hirdeti? Miért nem emlékezik meg Lonkay ur VI. Incze pápáról, X. Gergely pápáról, stb. szent atyákról, kik hasonló indokokból, mint di-cső utóduk XIII. Leo, a vérvád lehetősége ellen protestáltak?

Ha Lonkay ur nem volna olyan nagyon elfoglalva a péterfillérek kéregetésével, akkor talán olvasta volna a M. de Rome azon számát, melyben az álta-

lunk is közzétett pápai encziklika megjelent, de miután a Vatikán hivatalos lapjainak olvasása által nem profitál az ember annyit, hogy villákat építhessen magának, a római Szentszék hivatalos lapját Lonkay ur, úgy látszik, csak csomagolásul használja a római zarándoklásoknál.

Ilyen körülmények között aztán, mikor kérdik, igaz-e az vagy emez? persze nem tud mást mondani mint: „Ha igaz volna, a Magyar Állam legott kellő módon tudomásul vette volna.“

Az ugynevezett nagy lapok közül csak néhányan közölték ez enuncziációt (tudtunkkal a bécsi Presse és a Pesti Hirlap), a mi elég szomorú fényt vet a sajtó részrehajlatlanságára. Ha valami antiszemita betyár obskurus lebuiban gyűlöletet lehelő beszédet tart a zsidók ellen, vagy valami vén mámi rituális gyilkosságot pletykázik, akkor nyomban írnak róla a lapok; de mikor a zsidó vallás erkölestisztasága mellett a legkompetensebb tekintély nyilatkozik, akkor hallgatnak, mint a sir.

Ilyen sajtóra aztán azt hazudják az antiszemita gázságok szószólói, hogy zsidó kezekben van.

Mokry ügye.

Itt közöljük Mokry ur esetét, ki méltó vetélytársa a Scharf Móríczt vallatása által hirhedtté vált Recki Bandi komisszáriusnak. A tényálladék röviden ez:

Mokry Barnabást, Borsodmegye szentpéteri járásának csendbiztosát, feljelentették azzal, hogy 1880. szeptemb. 7-én lopással vádolt Pogány Pált egy ól oszlopához kötöztette, fejét az ajtóféhoz verte, sőt bikacsokkal és karikás ostorral verte; a kínzás állítólag d. e. 9 órától d. u. 3 óráig tartott; d. u. 5 órakor a szerencsétlen, alig 18 éves fiút felakasztva találták. A fiút egyszerű halottszemle után öngyilkosnak nyilvánították és eltemették. Utóbb azonban feljelentés tétetvén, a holttestet exhumálták és ekkor a törvényszéki orvos oda nyilatkozott, hogy Pogány Pál a kínzás folytán kapott sérülések következtében is meghalhatott volna.

Mokry a vizsgálat alatt az elkövetett kínzások egy részét beismerte, de a végtárgyalásnál azt állítá, hogy csak a vizsgálat pressziója alatt tette vallomásait; s azért az előbbieket visszavonta.

A Pogány-féle ügy kapcsán egész sora a feljelentéseknek érkezett Mokry ellen oly egyének részéről, kiket Mokry szintén kínzás utján vallatott.

A vallomások, melyek Mokry és pandurjai, valamint Kiszely Géza volt segédszolgabíró ellen tétettek, megdöb-bentő képet nyujtanak arról, hogy nálunk vidéken milyen módon eszközölnek vizsgálatot és mikép bannak előzetesen letartóztatott egyénekkal.

A miskolczi kir. törvényszék Mokrynak a vizsgálat folyamán tett, de utóbb visszavont vallomásait nem létezőknek tekintette és Mokryt felmentette.

A királyi tábla azonban megállapítva látta a hivatalos hatalommal való visszaélést és Mokryt két havi fogságra (az egy havi vizsgálati fogság beszámításával) és hivatalvesztésre ítélte.

A királyi ügyészség és a vádlott is felebheztek az ügyet.

A legfőbb ítélőszék I. tanácsa előtt Manoilovics Emil legf. ítélőszéki bíró e héten referálta ez ügyet, d. e. 10 órától kezdve egész délutáni 1/2 óráig.

A közel háromnegyedórai tanácskozás után a tanácselnöke, Perczel Béla legfőbb ítélőszéki alelnök, kihirdette az ítéletet, mely szerint a legfőbb ítélőszék Mokry Barnabást a büntető törvényk. 477. §-ában meghatározott hivatalos hatalommal való visszaélésben és a 301. §-ban meghatározott súlyos testi sértés vétségében találta bűnösnek, és ennél fogva két és fél évi börtönre ítélte, négy évi hivatalvesztésre és politikai jogainak felfüggesztésére.

A rituális bünt csináló banda.

E héten nem adott életjelt. Vagy meg van akadva, vagy olyan óvatosan tipeg a furfangok zsinegén, hogy a lépéseket észre sem lehet venni.

Sokat végezhetnek még a végtárgyalásig, mert a gonoszság gyorsan jár és nem választja az utakat és eszközöket. Biztos tudomásunk van arról, hogy két t.-eszlári főtanu, kiknek vallomásai döntőleg befolyásolják az ügy elbírálását, zsarolást akarván elkövetni bizonyos urak ellen, kik a t.-eszlári ügyben nagyon engagirozva vannak, újabb segítséget kért — különbeni igazmondás fenyegetése mellett. Hogy azok a bizonyos urak azóta már megvásárolták-e a további hazudozást, nem tudjuk — de felhozzuk a tényt annak konstataálására, hogy a rituális bünt csináló banda ügye nem áll a legfényesebben s hogy előbb-utóbb mégis csak lehull az álca, mely a valódi tényálladékot olyan sokáig tudta elfedni a közönség ítélete elől.

Nyiregyháza, május 25. A végtárgyalásra igen nagy készüléteket tesznek. Eddig már körülbelül tíz külföldi lapszerkesztő bejelenté megbizottainak lerándulását. A fővárosi sajtó külön gyorsíródat fog felállítani, melyhez minden szerkesztőség hozzájárul. Az idézések már szétküldettek. A tárgyalás még azon esethen is meg fog tartatni, ha több tanu meg nem jelenik is a tárgyalásnál.

H i r e k.

ÉRTESÍTÉS. Azon tiszt. előfizetők részére, kiknek előfizetésük e hó elején lejárt, lapunk 18-ik számához postautalványokat csatoltunk. Kérjük ez utalványok útján megrendeléseiket mielőbb megújítani, hogy lapunk szétküldése iránt kellő időben tájékozva lehessünk, annál inkább, mert az Egyenlőség a t.-eszlári ügy végtárgyalása alatt n a p o n k i n t meg fog jelenni, hogy egyrészt olvasóink fokozódott igényeinek eleget tegyünk, de főleg hogy a Nyiregyháza történéseit kellőleg ellenőrizhessük.

— A Kaposvárott megjelenő Népjob című szennylap megint szemtelenkedik. E czímen: »Jogos alapon nyugszik« vezércikket ír a tiszta-eszlári ügyben hozott vádhatározatról, azt állítván, hogy most már a törvényszék elismerte, miszerint Solymosi Eszter gyilkosai a t.-eszlári zsidók. De ezzel a hitványsággal még be nem érven, egyuttal arra is vetemedik a nevezett szennylap, hogy azokat a »keresztény atyákat«, kiknek leányai zsidóknál szolgálnak, felszólítja, nézzenek el időről-időre a szolgálatadó zsidó gazda házába, meggyőződést szerezni, vajjon éle még leányuk. Ilyen gyalázatos inszINUÁCIÓT csak a Népjob szerkesztőségi betyártanyájában írhatnak meg. Valóságos petrolőr-politika, mely izgat, hogy rabolhasson. A vádra magára nincs megjegyzésünk. A zsidóknak valláserkölcsi tisztaságát régen ismeri már a nép, az a józan magyar nép, melylyel együtt évszázadokon keresztül békésen élt.

— Esküdtszéki tárgyalás. Aradról írják e hó 23. kelettel. Ma tartatott meg a Flumm Albert orosházi lakos által Veres József orosházi evang. lelkész ellen megindított sajtóperben az esküdtszéki tárgyalás. A panaszost Ténner Pál ügyvéd képviselte. A vádlott maga védte magát. A sajtókereset tárgyat egy az Orosházi Újságban megjelent nyilttér képezte, aláírva Veres József által. Flumm Albert a cikk által magát becsületeben sértettnek mondja.

A jury alakulása után felolvassák az inkriminált cikkeket, melyekben több ízben támadja meg a zsidóságot, mint a melyből nézete szerint a legtöbb csaló s szélhámos kerül ki. A vád és védelem meghallgatása után az esküdtszék vádlottat egyhangulag felmenté.

— Szekszárd vidéke. A Geiger Gyula szekszárdi ügyvéd által kitűnően szerkesztett Szekszárd vidéke című lap e heti vezércikkében egy öngyilkossági esetet tárgyal, mely a mult napokban Szekszárd vidékén nem közönséges feltűnést keltett. Az eset abban áll, hogy két fiatal szolgáló leány azért ölte magát a Szekszárd melletti tóba, mert kenyéradó gazdasszonyuk rosszul bánt velük. A nevezett lap ez eset alkalmából többek közt ezt jegyzi meg: »Oly rettenetesek nálunk már a gazda és szolgáló közti viszonyok, hogy két élet árát havonként 5 frt-jával fizetik, s ha ez vagy egyéb dolog nem tetszik a cselédnek, nincs más menekvése, nem talál máshol nyugalmat, mint a csörgeték fenekén!« E sorok olvasásánál önkénytelenül támadt bennünk az a benyomás, hogy itt oly némével a gazdasszonyi kegyetlenségnek van dolgunk, melyre e lapokban már több ízben történt utalás, de a melyre az illető hatóság máig sem tartotta szükségesnek reflektálni. Értjük a Solymosi Eszter eltűnését, melyet a józan gondolkodó és elfogulatlan ítéletű ember másképen alig tud magyarázni, mint hogy Eszter a rossz bánásmód miatt öngyilkos lett. A Szekszárdon történt kettős öngyilkosságot itt csak azért hoztuk fel, hogy ismételve megrójuk a t.-eszlári eset vizsgálati rendszerét, mely minden okszerű és természetes kiinduló pontot mellőzve, oly utakon járt, melyek zsidóhajsára vezetnek ugyan, de a valódi igazság kiderítésére soha. Egy csepp elfogulatlanság is elég lett volna, hogy a vizsgálatot intéző hatósági közegek Hurinét, Solymosi Eszter gazdasszonyát kérdőre vonják. De ezt nem tették, hanem ellenkezőleg hallgattak ez asszony vérmesét lamentáló óbégatásaira, a mit mi soha egyébnek nem tekintettünk mint bizonyos eszlári egyének bemondásainak furfangos ismétlésének.

— Az orsz. nőképző-egylet június 1-én a Margitszigeten megtartandó nagy tavaszi mulatsága alkalmával tudvalevőleg a program egyik pontját ködfátyolképek fogják képezni. A műsornak ez érdekesnek ígérkező pontja, melyet a sziget felső nagy vendéglőjében fognak bemutatni, a következőleg állapított meg: A) A nagyvilágból: 1. Aratási ünnepély Magyarországon. 2. Home sweet home. 3. Erdei magány Tirolban. 4. A madridi Alhambra-palota oroszlanudvara. 5. A régi párisi operaház bálja, az operaház égése és az új operaház. 6. Jupiter-templom Rómában. 7. A szűz alma. 8. A gyermek és a hattyu. 9. Rembrandt »Vizimalma«. 10. Tündérbert holdfénynél. 11. A milánói székesegyház. 12. A zongora előtt 13. Budapest éjjel és nappal. 14. A daihongji templom Japánban. 15. Vasuti hid Bern mellett. 16. Az Adda-völgy Tirolban. 17. Kalkutta. B) Szoborcsoporthozatok, sat. sat. Végül fényes színjáték.

— Az izr. siketnémák országos intézete f. é. május hó 27-én (vasárnap) d. e. 10 órakor az intézeti nagyteremben (VII. ker. Bethlen-tér 2. sz. a.) ünnepélyes évi zárvizsgáját fogja megtartani.

— Az utolsó (20-ik) számunk 3. oldalán végződő második vezércikkünk utolsó bekezdésébe sajtóhiba csuszott be. A hiba kijavításával a szóban forgó passzus így hangzik: »Ismerve az orthodoxok és neologok egymás iránti ellenszenves viszonyait, nincs lehetőség arra, hogy az az egéssz magyar zsidóságot az ő táborába egyesíthetné.«

Szerkesztői üzenetek.

P. A. urnak Sz. Somlyó. Sok benne a komizság, de lehet, hogy nem izgatási szempontból, hanem közönséges, természetes, veleszületett szemtelenségből ered.

St. M. urnak Budapest. A végtárgyalás előtt nem kezdetjük a polemikát. Kérjük bennünket más irányu cikkkel megszerencsésítenni.

Sch. S. urnak T. Dada. Leo pápa P. e. c. h. i. nevű grófi családból származik. Leo nevét felszentelése alkalmából nyerte.

L. D. urnak Lengyel-tóti. Köszönjük a figyelmeztetést.

E. urnak Ujszász. Intézkedtünk.

H. M. urnak Arokszállás. Lelőzelebb ismét foglalkozunk a kérdéssel. A nyiregyházi végtárgyalás előtt nem volna célszerű véglegesíteni a dolgot.

Nyaralókba, utazásra és Sport-czikkek.

Durránás nélküli Flobert-fegyver cél- és madár lövészethez ft 7, 10, 12, 24. Flobert-pisztoly ft 6-14. Csinos nickel légpisztoly golyóval és nyíllal ft 7.80. Vas cél-ábla kiugró bohóccsal ft 3-5, bohóccsal és mozsárral ft 8-10. Kemény ft kuglizó bábuk 2.50. Lignum-sanctum golyó 1.50-4.- Croquet-játék ft 11-1-20. Uj Lawn-Tennis-játék ft 29. Karikajáték luczaja 1.80. Accordeon tremolo concertharmonika trombita-díszszel ft 7-11. Száharmonika csengetyű-kísérettel 1.50. Uj m. glep változatos corall- és mangoztató syrén-bugó ft 1. Domino-játék 1.25-5. Gumi ballonok 15-1.50.

Horogha-ászat kellei.
Torna-eszközök. Miskóké-ái 5.80-8.80. Kotélhúgós 8.25, trapez ruddal 8.50, trapez karikákkal 8.50. Teljes tornakészülék iskolával és ábrákkal ft 15. Gyrmekhintá ft 9. Tornagolyó kilo 30 kr. Tornacipők gumitalppal 1.30 Léggel tölthető uszó-öv tanulóshoz 8-10.- Két vivőkészlet kard, keztyű, álarcz 23.50. Súlyos athleta-bot 2.50-5.-, athleta box-keztyű: 4 drb ft 8. India függő hinta-ágy 2.70, 4.50, 6.50, széjjel feszítő léccel 14.50. Színes lampionok kerti ünnepekhez 20, 30, 40 kr. Papír léghajó 75, 1-2.-. Tartós háromkerékű gyermek-velocipedek 22.50, 27-31.50.

Angol disznóbőr nyereg ft 15-35. Egyes szárú kantár 2.65-4.-, kettős szárral 4.80-8.-. Kengyel-szíjak 2.50-3.50. Kengyelvasak 1.60-2.50. Biztonsági rugóval kengyelvas ft 12, nyeregterhelők ft 2-7. **Uj terhelő önműködő szorítóval** ft 7. Izzasztó 2.75-6.-. Fehér mosható izzasztó 4.50. Zablá 1.80-3.-. Divatos nagy karikás trenzi 1.50, felszalható sarkantyú ft 2. Lovagló-kamasnik világos és sötét bőrből 4.50-8.-. Rhinocerosbőr ostar lödimitáshoz 60-3.-. Nyereg-szappan 1 doboz 85 kr. Peg-ot löszörnyirő oló 5.-. Löfrottirozó keztyű 90 kr. **Uj drót lövőkaró** 1.15. Rugany lólab sebméltó 2.-. Kocsibőr- és szerszámphitő zsr 50-1.-. **Nubian Blacking** bőrlack 90. Özbőr kocsitisztításhoz 1.-. Réz, ezüst és egyéb ércztisztító por 25-50 kr.

Vadászat összes kellei.
Az egészség fentartásához D. Févere párisi tartós szódavíz-gép tiszta üdítő szódavíz önkészítéséhez 2 4 6 8 10 meszelyes.
ft 7, 10, 12, 14.50, 17.
Legjobb borkő és szóda csomagja 2.-. **Víz-szűrő** egészségellen víz tisztításához 2.50, 3.50, 5.-. Italhűsítő medence 1.60, 2.20, 2.75. Fagyaltkészítő gép receptekkel 3 6 12 adagra ft 7.50, 11.50, 16.50, kétféle fagyaltóra ft 15-21. Vaj készítő vas hajtókerékkel 4.50-6.50. Vaj- és sajt-tányrok üvegfedővel 1-6.-. Sodrony ételborító legyek ellen 50-1.80. Ecet- és olajtartó 1.80-10.-. Kis borsórló asztalra, a bors ereje nem pá-

rológ el 1.20. Kerti gyertyatartó ft 1, 2, 3. Kerti legyezék 10-2.-. Japán kerti napernyő 1.-. Angol pénzszekély erőszárral 5.25-12.80. Konyhaberendezések. **Családi súlymérleg** 10 kilós 6.-. Komfort kávégép 5.60-10.50. Angol evőeszközök. Vas mángorló nagy hajtókerékkel 50.-. **Kézi pánczéltárgyszorító** 1.40. **Hidraulikus hordószád** italok megromlása ellen 1.-. Önműködő dugaszhúzó 80-3.-. Szobapadló-fényfűző doboza 70. Divatos hosszú-mongramm fehérneműj készhez 80-1.60. Ragasztószerszám, porcellánok 85. Önműködő egérfogó több egerekre 70-1.-. Jótállás melletti fogkefék 30, 70 kr. Torpedó a betörőt durranással elriasztja ft 5. Virághar-matosító 40. Arczöldít kefe fák tisztításához 70-1.70. **Anyáknek önműködő szoptató-üveg** 1.50. Ismert angol fagygyöngy 3.-. Allóv-t- és anyaméhfecskendő 1.80-4.-. Fecskendő szekrényben nyomó-szerkezettel 3.50. Rechaud lámpa-gyorsforraló, gyermekeknek nélkülözhetetlen 1.80-2.50, serpenyő hozzá 1.-. Erős gyermekkosci ernyővel fehér és barnaszínben 8-14.-. **Uj gyermekbölcső-kocsi** 115.

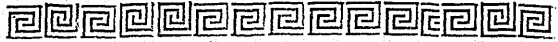
Utazóknak, turistáknak
Kézi és nagy kofferek 3.-35.-. Berendezett utitáska 18-75.-. Praktikus szilárd tárgyakkal berendezett uti toalette-tekeres 6.-. Plaid, ruha, bot, csernyőtartó tekeres 5-7.-. Berendezett pinczetek 5-7 üveggel 9-11.-. **Borotválkozó-készlet** John Heiford hadseregi borotváló 6.50. Vállra függeszthető táská fehérneműnek is 4.50. Uj ivópohár 40-1.50. Kula csok 1.20-5.-. Pot-szek 4.50-10.-. Kanócsos gyufatartó 85. Táveső 7.-. Erős zsebkecs 1-3.-. **Vízmentes esőköpeny**, mindkét oldalán hódható ft 10, 12, 14. Kocsis-köpeny ft 15, 17. Utón és háznál kényelmes, özbőrrrel bevont löször üllő-va y fejpárna 6.20. Tyúkszemkarika doboz 34, 30 kr. Biztonsági belső revolverek ft 3, 6, 7. Vésett nickel finomalak ft 8, 10, 12. Tomor formájú, erős lövésű Bulldog-revólver ft 10, 11, 12. Revolver-fegyver 10 lövésű 55.-. Életmentő zseb boxer 1.-. Jó erős, pontosan járó remontoir zseboxa kettős porfedővel, kulcs nélkül felhuzható és igazítható ft 1.-. Kiprobátó ébresztő-óra 5.50. Zsebbeli lapos nap-óra 1.-. Ruganydrót hajkefe ft 1, 1.50, 2.-. Plaid-szíjak 58 kr.-2.-.

Dohányzóknak. Egész vas dohány-vágó-gép fogas hajtókerékkel, két késsel, tökéletes 18.-. Dohánytartó, melyben a dohány nyirkosan marad 4.50-6.-. Hibátlan tajtékpipa, Rákóczy-forma, szépen szívódik, ezüst kupakkal 8.-. Pipe cosmopolite egészségi fapipa 1.-1.30. Legjobb Houbloa kész cigarettá-papír szópókával három nagyságban, rajz szerint 100-a 35 kr. tömő hozzá 30 kr. - Automat cigaretta-készítő és csinos dohányszelence, a fedél egyszerű betevése által kész cigarettát nyerünk 2.-. **Köszégeknek** tartós rézoldaltó ki-hirdetési dob ft 15. Postatáska két kulccsal 8-10.50.

Meg nem felelő tárgyakat visszavesz, rendeltényhez képes árjegyzéket mellékel

KERTÉSZ TÓDOR
Budapest, Dorottya-utca 1. sz.

1.	2.	3.
----	----	----

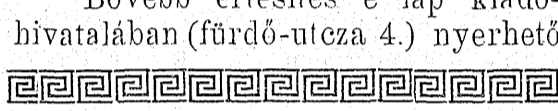

Üllön

egy villaszerűen épült nyaralónak teljesen megfelelő ház nagy kerttel és

szőlővel szabad kézből eladó, vagy az idényre bérebe adandó.

Bővebb értesítés e lap kiadó-hivatalában (fürdő-utca 4.) nyerhető

Ajánlkozás.

Egy képezdevégzett nős tanító, ש"ש ו"ב and מ"ה, ki ezen minőségekben már 10 év óta működik, alkalmazást keres. Életkora: 31 éves. Tudakozhatni ily czim alatt: **Neumann Simon** urnak Győr-Sziget, Szarvas-utca.

Pályázati hirdetés.

A kassai izr. anyahitközség elhatározta egy a kor igényeinek megfelelőleg művelt rabbi alkalmazását, ki magyar és német hitszónoklatok tartására képes legyen. Évi fizetésétül 1500 ft állapotított meg. Az ezen állomásra pályázó tisztelendő rabbi urak ezennel fölkértenek, hogy képesítő oklevéllel (תעודת בגרות) végzett tanulmányaik-, eddigi alkalmazásuk-, életkoruk- és családjaik állapotáról szóló bizonyítványokkal felszerelt folyamodványaikat f. é. július hó 1-ső napjáig az alólirt elnökséghez beküldeni sziveskedjenek. Kassán, az 1883. május 15-én.

A kassai izr. anyahitközség elnöksége.

Pályázati hirdetés.

A kassai izr. anyahitközségnél egy korszerű בית מדרש állomása betöltendő, a ki szép hanggal bírván, a korszerű és lengyelfele előadásban egyaránt jártas és zeneértő legyen. A ki egyszersmind בעל קורא, az előnyben részesül. Évi fizetés 1000 o. é. ft. Pályázók képességek-, erkölcsi magaviseletök-, eddigi alkalmazásuk-, életkoruk- és családjuk állapotáról szóló bizonyítványokkal felruházott folyamodványaikat f. é. július hó 1-ső napjáig az alólirt elnökséghez küldhetik. Utiköltség csak az alkalmazandónak fog visszatéríttetni. Kassán, az 1883. május hó 15-én.

A kassai izr. anyahitközség elnöksége.

Első budapesti butor-bazár
IV., Deák Ferencz-utca 7.

ajánlja a t. közönségnek dúsán felszerelt raktárát fa- és kárpitozott butorokban, szálloda-, iroda- és ki-házásítási berendezéseket. Szabadalmazott gyermek-pólyázó szekrényeim fürdőkészülékkel három különféle alakban

valamint gyermekbutorok mindig kaphatók.

Tisztelettel Az „első budapesti butor bazár“, IV. Deák Ferencz-utca 7. sz. I. em.

FRANKL B.
Butor- eladás nagyban és kicsinyben. Alapított 1823.

Uj képes mintakönyv leguj. rajzokkal ára ft 1.50
Eladása mindenemü butoranyagoknak, valamint bel- és külföldi fák ésourniereknek.

